

El pou del vernís

Butlletí
d'informació

Editorial

El primer acte del nou curs de conferències ha estat el dia 5 de febrer de 2009. El Josep Lluís Barrasa i la Rosario Calero van fer una exposició molt amena i van començar amb el gran canvi que va suposar la república que va fer una gran inversió en ensenyament, ja que l'extensió de la cultura era un element fonamental de la seva acció de govern. Tot i la guerra la Generalitat va fer també un gran esforç amb la creació del CENU (Consell de l'Escola Nova Unificada).

La victòria del franquisme va suposar la persecució de la intel·lectualitat i la depuració de milers de mestres. El règim franquista va voler premiar el suport de l'església potenciant el seu paper en l'adoctrinament del jovent i no va tenir mai l'escola com una prioritat de la seva acció de govern.

Aquesta època va coincidir amb un creixement espectacular de la població d'Esplugues a partir especialment dels anys 60. Esplugues va passar d'uns 4 mil habitants després de la guerra a més de 40.000 als anys 80 i d'escoles se'n van fer ben poques. El gran canvi es va produir als anys 70. Per una banda la Llei General d'Educació de Villar Palasí, va fer que primera vegada el règim es preocupés per l'escola i la pressió popular reclamant escoles va fer la resta. El resultat va ser que als anys 70, en l'època de l'alcalde Català, es van fer la majoria de les escoles que tenim avui en dia i que tenen noms de mestres recordats per la gent d'Esplugues. L'exposició va anar també acompanyada de fotos de l'època i es va enriquir amb les aportacions de públic.

Va tancar l'acte el president del Grup d'Estudis que va lamentar que tot i tenir reservada la sala gran del Robert Brillas el primer dijous de cada mes per fer l'habitual xerrada, sovint se'ns pren per fer actes programats més tard i se'ns dona la sala petita de difícil accessibilitat.

Emigració i habitatge en els anys 50 i 60 a Esplugues de Llobregat

Dintre de l'esforç, més aviat escàs, que fan els poders públics per facilitar l'accés dels joves a un habitatge de propietat, cal recordar que sols fa un parell de mesos es van sortejar a Esplugues habitatges de protecció oficial i de preu taxat per a joves de la població. Fa justament uns dies que els diaris presentaven la notícia que Esplugues és una de les localitats de l'Estat on l'habitatge és més car, al mateix nivell que Sant Sebastià, Sant Cugat i Barcelona. Per raons diferents, l'habitatge a Esplugues ha estat sempre una qüestió important i similar al de les poblacions que han rebut un gran contingent migratori.

Encara que avui dia el tema de l'accés a un habitatge és tot un problema a la nostra vila, només fa 60 anys que la manca d'aquest era un autèntic drama. I com a mostra, podem esmentar la publicació local **Vida de Esplugas** del mes de desembre de 1951, que publicava en el seu número 24 (pàg. 4) un article intítulat: "**Setenta cuevas en Esplugas**" signat per **Josep Català**, fundador de la revista i darrer alcalde franquista de la vila. En l'article esmentat, es constata que: "...en el último censo figuran clasificadas 64 cuevas habitadas en el término de Esplugas, habitadas por 316 personas, situándose a este respecto a la cabeza de la comarca exceptuando naturalmente a la ciudad de Hospitalet. En Cornellá constan unas 200 personas que viven en estas condiciones y en otros pueblos cercanos el problema es inexistente". Situava les coves a ambdós costats de l'anomenat "*Torrent barranc*", ubicat al sud del camp de futbol existent en aquell moment.

En l'esmentat article es feia una detallada descripció d'aquestes coves, en les que es podien percebre dos o tres habitacions molt reduïdes, sense les més mínimes condicions sanitàries i d'habitabilitat i exposades al fred, la humitat i a qualsevol cosa com a conseqüència de la fragilitat de llurs instal·lacions. També es feia la descripció d'alguns qui les habitaven, de la seva procedència, majorment de Granada i Alacant, i també de les seves suposades idees polítiques, ateses llurs observacions i aspecte físic. Sense dubte, l'autor pretenia ser crític amb la situació que observava i acabava el reportatge amb una certa ironia, fent referència al *Fuero del Trabajo* d'aquell temps, (era una de les lleis fonamentals del règim d'aleshores), quan propugnava que calia: "...*hacer asequible a todos los españoles un hogar familiar*".

Qui eren i d'on venien tanta gent que s'havia de ficar en les coves perquè no tenien diners per adquirir o llogar un habitatge? Doncs, eren camperols que havien vingut de milers de quilòmetres de llunyania, de les zones rurals del país en la recerca d'una vida millor.

Durant la segona meitat del segle XX, es va produir en el nostre país un dels moviments migratoris més importants de la nostra història; l'emigració massiva del camp a la ciutat. El cas és que centenars de milers de persones van abandonar llurs cases, les seves terres de conreu, els seus oficis i el seu entorn més propi per a instal·lar-se en les zones industrials del país i de l'estranger en la recerca de treball. Per exemple, si ens referim a

Extremadura, una de les regions del país que va sofrir més la despoblació, va contemplar com una part important de la seva població més jove i emprenedora, es veia obligada a cercar treball en altres llocs d'Espanya o Europa. Aquesta regió va passar a representar un 2,6 % de la població espanyola a finals de segle, quan originàriament se situava en un 4,7 %.

El motiu principal que sembla fonamentar aquest fugida mas-siva va ser d'indole econòmica. Sobretot a partir dels anys seixanta, quan es va iniciar en el nostre país un creixement econòmic gràcies a les inversions de capital estranger, a les trameses econòmiques dels emigrants espanyols i al turisme, com a causes primordials.

Cal esmentar **Ramon Tamames**, el qual assenyalava que, independentment de les motivacions personals, de les ambicions particulars o bé de les necessitats individuals, l'estímul dels moviments migratoris constituïen un fenomen de caràcter econòmic. Tanmateix es van produir migracions per motivacions polítiques. Molts homes i dones van emigrar a Catalunya tot just acabada la Guerra Civil fugint de la repressió desencadenada pels falangistes del seu poble i pels cacics del moment.

Una part important dels centenars de milers d'immigrants que van abandonar les zones rurals dels país es van dirigir a

Catalunya com, per exemple, l'actual president del govern autònom **José Montilla**. Molts, per no dir moltíssims, es van dirigir a la comarca del Baix Llobregat, que pel 1950 gairebé no arribava als cent mil habitants, ja havia aconseguit en la dècada dels 70 els 500.000 habitants. És a dir, l'augment de població del Baix Llobregat era paral·lel a la despoblació d'altres zones del país. Però cal saber que molts municipis de la comarca es van convertir en ciutats-dormitori, al bell mig d'una ferotge especulació del sòl. Trots coneixem aquesta història.

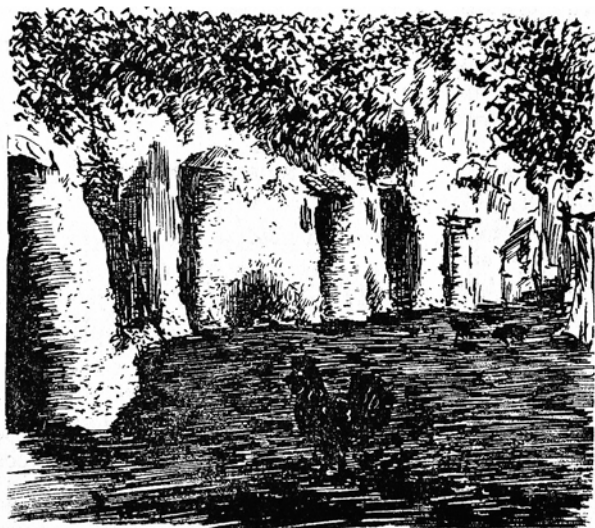
Esplugues n'és un exemple. Tenia 3.500 habitants tot just acabada la guerra civil. El 1950 ja comptava amb 4.300, de 12.0000 habitants pel 1960 i 30.000 habitants pel 1970. Amb aquest creixement mancaven habitatges que acollissin l'alluvió de gent que arribava sense parar a la nostra població. Aquestes coves esmentades al principi, van estar ocupades per famílies treballadores sense recursos econòmics fins a la data de la tardor de 1962, quan es van produir les inundacions al Vallès que van acabar amb moltes vides. També va ploure molt a Esplugues i les coves es van fer inhabitables. Encara hi vivien, en aquell moment, 291 persones que van ser allotjades en el centre parroquial i en unes aules de l'escola Isidre Martí. Posteriorment, però ja en els anys de la dècada dels 70, es van construir uns blocs d'apartaments per aquesta gent que vivia en condicions precàries, en la zona de Can Vidalet, al costat de l'escola Eugeni d'Ors.

És convenient no oblidar la història. Catalunya ha estat una terra d'acollida, de bona acollida i aquesta és una de les claus del seu èxit. Actualment, una part important de la seva població són aquells arribats, o bé llurs descendents, que van venir a Catalunya en l'època que hem relatat de les coves habitades, un temps de penúria i desempar. Sorpren, però, saber, que en la darrera enquesta del CEO (Centro de Estudios de Opinión), el 43% dels catalans creu que la immigració és perjudicial per Catalunya.

En Esplugas tenemos una nueva barriada donde malviven más de trescientas personas, en unas insalubres cuevas.

(Pluma de Cabot)

Rosario Calero
Grup d'Estudis - Febrer 2009

Si voleu fer-vos socis/sòcies ompleneu aquesta butlleta o una fotocòpia i envieu-la al Grup d'Estudis d'Esplugues.

En/Na	<input type="text"/>	Telèfon	<input type="text"/>
Adreça	<input type="text"/>		
Població	<input type="text"/>		
CP	<input type="text"/>	e-mail	<input type="text"/>
Estic interessat/da	☐ Fer-me soci/a ☐ Rebre informació activitats		
Quota soci/a: 25 euros l'any	Col·laborar com <input type="text"/>		
	☐ adjunt taló ☐ compte corrent <input type="text"/>		
	signatura <input type="text"/>		

Presentem aquí una relació dels Centres o Grups d'Estudis adherits a la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, que actua en l'àmbit dels PPCC. Com observareu, la nostra Entitat ocupa un discret núm. 77.

Aquesta Coordinadora ens té a totes les entitats comunicades entre si. Rep el suport de l'Institut Ramon Muntaner, L'Institut d'Estudis Catalans, L'Institut d'Estudis Ilerdencs i de les quatre Diputacions de Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona.

Per una determinada consulta, el nostre Grup d'Estudis es pot posar en contacte amb qualsevol entitat d'aquesta llista i, recíprocament, atenem les consultes que se'ns facin des de qualsevol lloc dels PPCC.

Com és lògic, participem en assemblees, congressos i fires que s'organitzen en qualsevol indret d'aquest àmbit, on podem compartir la nostra problemàtica concreta com a delegació d'Esplugues.

c e n t r e s a d h e r i t s a l a C o o r d i n a d o r a

1. Agrupació Cultural Vila-seca (Vila-seca)
2. Àmbit de Recerques del Berguedà (Berga)
3. Amics de Besalú i el seu Comtat (Besalú)
4. Amics del Castell de Gelida (Gelida)
5. Arxiu de Tradicions de L'Alguer (Alguer)
6. Arxiu Festiu. Catalunya (Barcelona)
7. Associació Catalana de Documentació Històrica i Familiar (Sant Vicenç de Castellet)
8. Associació Cultural Baixa Segarra (Santa Coloma de Queralt)
9. Associació Cultural del Matarranya (Calaceit)
10. Associació Cultural del Montserrat (Collbató)
11. Associació Cultural "Modilianum" (Moià)
12. Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines (Girona)
13. Ateneu Popular de Calonge (Calonge)
14. Centre de Documentació. Ecomuseu dels Ports (Horta de Sant Joan)
15. Centre de Lectura de Reus (Reus)
16. Centre de Recerca Històrica del Poble Sec. CERHISEC. (Barcelona)
17. Centre de Recerques i Estudis Mogoda (Santa Perpètua de Mogoda)
18. Centre de Recerques Universitàries (Cervera)
19. Centre d'Estudis Alcoverencs (Alcover)
20. Centre d'Estudis Argentonins (Argentona)
21. Centre d'Estudis Beguetans (Begues)
22. Centre d'Estudis Canetencs (Canet de Mar)
23. Centre d'Estudis Centellencs (Centelles)
24. Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles (Banyoles)
25. Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat (Sant Feliu de Llobregat)
26. Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès (Ripoll)
27. Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada (Igualada)
28. Centre d'Estudis d'Avià (Avià)
29. Centre d'Estudis de Gavà (Gavà)
30. Centre d'Estudis de Granollers (Granollers)
31. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà (Montblanc)
32. Centre d'Estudis del Bages (Manresa)
33. Centre d'Estudis del Besòs - Canyet (Badalona)
34. Centre d'Estudis de les Garrigues (Les Borges Blanques)
35. Centre d'Estudis del Gaià (Vila-rodona)
36. Centre d'Estudis de L'Hospitalet (L'Hospitalet de Llobregat)
37. Centre d'Estudis del Lluçanès (Prats de Lluçanès)
38. Centre d'Estudis del Priorat (Torroja)
39. Centre d'Estudis dels Ports (Morella)
40. Centre d'Estudis de Montjuïc (Barcelona)
41. Centre d'Estudis de Ribera d'Ebre (Flix)
42. Centre d'Estudis de Sant Cebrià (Sant Cebrià de Vallalta)
43. Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor (Sant Pere de Vilamajor)
44. Centre d'Estudis d'Isona i Conca Dellà (Isona)
45. Centre d'Estudis d'Uldecona (Uldecona)
46. Centre d'Estudis Històrics de Terrassa (Terrassa)
47. Centre d'Estudis Ignasi Iglésias (Barcelona)
48. Centre d'Estudis Lacetans (Solsona)
49. Centre d'Estudis Locals. 3r. Mileni (Alaior. Menorca)
50. Centre d'Estudis "Lo Lliscó" (Mas de Barberans)
51. Centre d'Estudis Molletans (Mollet del Vallès)
52. Centre d'Estudis Mont-roigencs (Mont-roig del Camp)
53. Centre d'Estudis Pirineu Natural (La Seu d'Urgell)
54. Centre d'Estudis Planers (Santa Bàrbara)
55. Centre d'Estudis Ribagoçans (Benavarrí/Pont de Suert)
56. Centre d'Estudis Riudomencs "Arnau de Palomar" (Riudoms)
57. Centre d'Estudis Santfostencs "Amics de Cabanyes" (Sant Fost de Campsentelles)
58. Centre d'Estudis Santjustencs (Sant Just Desvern)
59. Centre d'Estudis Selvatans (Santa Coloma de Farners)
60. Centre d'Estudis Seniens (La Sénia)
61. Centre d'Estudis Sinibald de Mas (Torredembarra)
62. Centre d'Estudis Socials d'Osona (Vic)
63. Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà (Montblanc)
64. Centre Miró de Mont-roig del Camp (Mont-roig del Camp)
65. Centre Picasso d'Orta (Horta de Sant Joan)
66. Cercle d'Estudis Històrics i Socials "Guillem Oliver" del Camp de Tarragona (Tarragona)
67. Col·lectiu de Recerques Arqueològiques de Cerdanyola (Cerdanyola)
68. Consell Cultural de les Valls d'Àneu (Esterrí d'Àneu)
69. Esbart Català de Dansaires (Barcelona)
70. Espai de Recerca (Molins de Rei)
71. Espais Escrits. Xarxa de Patrimoni Literari Català (Folgueroles)
72. Fundació Bosch i Cardellach (Sabadell)
73. Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs (Lleida)
74. Fundació Roca i Galès (Barcelona)
75. Grup de Recerca Folklorica d'Osona (Folgueroles)
76. Grup de Recerques de les Terres de Ponent (Sant Martí de Maldà)
77. Grup d'Estudis d'Esplugues (Esplugues de Llobregat)
78. Grup d'Estudis Locals (Sant Cugat del Vallès)
79. Grup d'Estudis Sitgetans (Sitges)
80. Grup d'Història del Casal (Mataró)
81. Grup d'Investigació i Història de Sant Quirze (Sant Quirze del Vallès)
82. Institut de Llengua i Cultura Catalanes (Girona)
83. Institut d'Estudis Baleàrics (Palma de Mallorca)
84. Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta (Pedreguer)
85. Institut d'Estudis Comarcals del Montsià (Amposta)
86. Institut d'Estudis de la Vall d'Albaida (Ontinyent)
87. Institut d'Estudis del Baix Cinca (Fraga)
88. Institut d'Estudis Comarcals del Pla d'Urgell (Mollerussa)
89. Institut d'Estudis Eivissencs (Eivissa)
90. Institut d'Estudis Empordanesos (Figueres)
91. Institut d'Estudis Gironins (Girona)
92. Institut d'Estudis Penedesencs (Vilafranca del Penedès)
93. Institut d'Estudis Vallencs (Valls)
94. Institut Menorquí d'Estudis (Maó)
95. L'Arboç ACTHIVAT (L'Arboç)
96. Museu Arxiu de Santa Maria (Mataró)
97. Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca (Olot)
98. Patronat d'Estudis Osonencs (Vic)
99. Societat Andorrana de Ciències (Andorra la Vella)
100. Societat Arqueològica Lul·liana (Palma de Mallorca)
101. Patronat Francesc Eiximenis (Girona)
102. Taller d'Història de Gràcia (Barcelona)

Els arbres del carrer

PI PINYONER

Un arbre, que generalment, si és utilitzat en el carrer, és en avingudes de voreres amples, és el Pi pinyoner. De forma natural, creix simètric prenent forma de parasol amb el tronc recte i la copa ben arrodonida. Això el fa més estable a les ventades, viu bé en el litoral mediterrani, sobretot en terrenys sorrenca, i se'l pot trobar fins uns 1.000 metres d'altitud.

Com diu el seu nom, de les pinyes, que són el seu fruit, se'n treuen els pinyols comestibles molt apreciats. La fusta és clara i la més valorada entre el pins;

crema fent molta claror per la resina. La resina és utilitzada en medicina com a balsàmic.

A Esplugues els podem trobar a l'Avinguda de la Miranda on dissortadament tenen les copes deformades per les tallades indiscriminades de branques, quan les línies elèctriques eren àrees i les branques tocaven els fils. També n'hi han a l'Avinguda dels Països Catalans on han pogut créixer de forma adequada. S'ha procedit a tallar alguns per les obres de Caufec, però està previst plantar-ne de nous a la plaça de la Constitució.

FITXA TÈCNICA

Gènere: PINUS

Espècie: PINEA

Família: PINACEAE

Nom català: PI PINYONER

Normalment son més utilitzats en parcs i places on poden créixer amb més llibertat. Les seves fulles deixen anar resina i, si aparquen cotxes a sota, els taca. Això també limita el seu ús en les voreres.

Jordi Raventós i Isard

El pou del
vernís
Butlletí
d'informació

Dimarts alternatius de 19 a 21 h

Fax:
93 473 29 87

Telèfon:
93 473 44 12

e-mail:
gestudisesplugues@gmail.com

Nova pàgina web:
<http://grupestudis.esplugues.cat>

Seu:
Casal de Cultura Robert Brillas
Àngel Guimerà, 38 - 08950 Esplugues de Llobregat